

Kamnik

April 1922.

Leto II.

Številka 7.

Br. E.

Bratom pod tujim jarmom.

Na tebe mislim slednji dan,
Goriška lepa solnčna stran;
pod tujim jarmom tam ječe
slovenski bratje in sestre . . .

In Istra, bedni dom solza,
med risi tamkaj brata dva!
Kedaj bo strta divja moč,
kedaj premine sužna noč?

In ti, prelepi Korotan,
pradedov naših srečni stan!
Ugrabil te je gladni zmaj —
Evropa, vprašam te: Zakaj?!

O, dvigni se, slovanski rod,
edín postani vsepovsod,
in prosto vladaj zanaprej
do poznih vekov skrajnih mej!

Velika noč.

Je že prišla. V zelenje in cvetje je oblečena. Piruhov in pisank nam je prinesla.

Gospod Zveličar je zmagal smrt in trohnobo, častit je prišel iz zaprtega groba. Premagal je moči pekla in vsega hudega. Z Gospodom smo zmagali tudi mi. Zmaga nam je prinesla lepih darov — otroci božji smo postali. Gospod Zveličar je naš vojskovodja, mi smo njegovi zmagoslavni vojaki.

Velika noč je dan, ki ga je Gospod naredil. Velika noč je dan, ki nam je prinesel odrešenje.

Ali smo res mi vsi odrešeni?

Velikokrat govorimo in beremo o naših neodrešenih bratih. To so tisti slovenski in drugi jugoslovanski bratje, ki so prišli pod tujo oblast — pod Nemca, pod Laha, pod Mažara — in ne morejo biti z nami združeni v mejah naše lepe narodne države. Neodrešeni so za svojo zemeljsko domovino, ker niso prosti, niso svobodni, ampak jim gospodari ošabni tujec.

Smilijo se nam ti naši neodrešeni, neosvobojeni bratje. Vedno mislimo nanje, neprestano premišljujemo, kako bi jim mogli pomagati, da ostanejo trdni in zavedni narodnjaki.

Kaj pa mi, ki smo doma v Jugoslaviji — ali smo vsaj mi vsi odrešeni in osvobojeni?

Žal, tudi mi nismo. Mnogo je med nami neplemenitih, surovih, hudobnih ljudi. Mnogo je zapravljevcev, preklinjevalcev, nečistnikov, pijancev. Taki ljudje niso odrešeni, niso svobodni. Domovina — ne zemeljska, ne nebeška — nima nič od njih, k večjemu škodo. Taki ljudje so sužnji svojih nizkih strasti in poželjivosti. Ti so še bolj ubogi in bolj obžalovanja vredni, nego oni pod tujim jarmom onkraj naših državnih mej.

Bratci in sestrice! Velika noč vas kliče na delo za popolno odrešenje vseh naših ljudi. Rešiti pa mora vsak najprej samega sebe, potem bo mogel reševati druge. Če si sam zvezan in uklenjen, ne moreš iti nikamor, da bi reševal domovini brate izpod tujega jarma.

Bratci in sestrice! Bodite dobri, plemeniti ljudje! Ljubite orlovske vzore, ki so vzori krščanski! Ljubite Boga, poveličujte v goreči molitvi in velikonočni pesmi vstalega Zveličarja. Držite se natanko njegovega nauka, njegovih zapovedi. Potem bote dobri, plemeniti. Ne bote sužnji strasti, prosti bote, svobodni, odrešeni.

Bratci in sestrice! Odpravimo od sebe vse nelepe lastnosti, vso grdobijo in umazanost! Velika noč naj najde naša srca pometena, očiščena!

Največ bomo pomagali bratom pod tujim jarmom, če bomo sami res dobri in plemeniti. Če ne bomo, tudi ne bomo nikoli mogli priklicati neosvobojenim bratom dneva rešenja, dneva svobode, dneva velikonočnega...

Ivan Langerholz.

Branje na sapo.

Če nisi spravljen z Bogom, urno — kar imaš moja misel ni, — dolgo; mudi se mi domov za peč. Tvoje — so mi obudile v srcu živo — — — — — peči; ali poprej vendar ne pojdem, dokler ti ne — glave. Pa ne zameri! To mi je naročil moj — —; jaz nisem vedel ne zate, ne za tvoje velikanstvo in za vse krvave po —. Prijezdi bliže, da si podava —; nikoli si jih nisva poprej, nikoli — — — pozneje. Ali pravijo, da Bog nima rad, če pride kdo z jezo v — — — sodni stol.“

Prijatelj, kaj je to? Morda uganka za „Vrtec“ ali „Angelček“? Dopolnilna uganka se ji menda pravi, kali?

Nak! Ne boš! To ni uganka. Pred sabo imaš zgled, kakšno je branje na sapo. Seveda, kolikor more mrtva črka pokazati tako branje.

Vzeto je to iz znane povesti o Martinu Krpanu. Če jo imaš pri roki, kar poglej, koliko besed je sapa odnesla. Namesto vsake odnešene besede stoji črtica. Hudobni ljudje pravijo, da nekateri otroci besede požirajo. Je res včasih tako videti, vendar se od požrtih besed nikoli nihče ne odebeli.

Kdor ne vidi ločil v knjigi, prav hitro zajde v to napako, da besede požira. Brati hoče hitro. Misli seveda, da počasno branje ni zanič. Pa tisto ni res.

Pri naših ljudeh se je vkoreninila grda razvada: Kdor hitro moli, ta zna moliti; kdor hitro piše, ta zna pisati; kdor hitro bere, ta zna brati; kdor hitro govori, ta zna govoriti. Zato pa mnogi molijo, kakor bi jih kdo podil. Pišejo, da čez pet minut svojih lastnih kljuk ne poznajo več. Berejo, kakor bi orehe stresal. Govore, kakor bi voda tekla.

Pri tej naglici nimajo časa, da bi pazili na ločila. Ne upajo si toliko oddahniti, da bi prišli do sape. Dihati pa vseeno hočejo in morajo. Kadar potegnejo sapo k sebi, ali jo dahnejo iz sebe, hočejo tudi med tem brati. Ali ker je to nemogoče, nastanejo tiste grde „luknje“ v branju, ki jih kažejo črte (—) v naši povesti o Krpanu. Besede izgovarjajo tiho, komaj slišno, ali jih pa sploh ne izgovarjajo. Kakor bi jih pojedli — — —

Tako branje je silno grdo. Tudi zdravju je nevarno, pogosto škodljivo. Pljuča mnogo trpe vsled takega branja. Zato mnogi ljudje tožijo, da so bolni, če dalje časa glasno berejo.

Kdor pa tako branje posluša, ga bole ušesa. Ne razume seveda nič, ali pa ravno narobe. N. pr.: „Bog nima rad, če pride kdo z jezo v sodni stol“. Kaj je to? Nekaj, kar ni ničemur podobno.

Če se hočeš te napake obvarovati, pazi na ločila. Pri ločilih postoj, kakor te uče v šoli. Tako boš dobil toliko časa, da boš lahko tudi med branjem pravilno dihal. Čedno boš bral in dragocenega zdravja ne boš zapravljjal.

P. Krizostom.

Ruškine sanje.

*Miška bela s srebrom tkana
v vozek zlat je vprežena;
z uzdo sinjo, s svilnim cvetjem,
s pentljami preprežena.*

*Na vozičku se leskeče
biserna košarica
in v košari kakor plamen
solnčno zlata kronica.*

*Ruška mala željno stegne
svoje drobne rokice,
vsa prevzeta zlato krono
dvigne iz košarice.*

*Sede v vozek kot kraljica
med trakove pisane,
se odpelje k zvezdam jasnim
nad oblake mavrične ...*

*Solnčni pramen skozi okno
v lahнем plesu priskaklja,
Ruško vzdrami nagajivček
in sladko se ji smehlja:*

*„Ruška, Ruška, kje je miška,
kje je zlata kronica?
Kje voziček, pestre pentlje,
biserna košarica . . .?“*

Br. Vinko Molč:

Pozdravi iz Beograda.

Bog živi, bratci in sestrice! Tudi jaz sem ptič Orlič in usoda me je zanesla v Beograd. Nekateri me že tako poznate in veste, da sem tu, drugim pa zdaj povem.

Torej v Beogradu sem, v glavnem mestu naše kraljevine, in tudi naš kralj stanuje tukaj. Marsikateri od vas si želi biti v Beogradu, ali ga vsaj videti, pa le potrpite! Kadar boste veliki, vam bo gotovo dana prilika, da vidite našo prestolico. Jaz sem pa tako srečen, da že majhen živim v njej.

Vem, da bi radi kaj več vedeli o Beogradu. Tudi jaz bi vam rad kaj povedal. Pa saj veste tisti, ki me poznate, da še ni dolgo, kar smo se poslavljali. Torej nisem še dolgo tukaj. Zraven tega je sedaj večinoma zelo mraz, ali pa dež in sneg. Zato se mi ne ljubi nikamor in kar doma čepim, če sem prost. Torej še ne morem Beograda kaj prida poznati.

Kadar pa grem zavoljo svežega zraka na izprehod, jo mahnem navadno mimo novega kraljevega dvorca in dalje do tiste hiše, v kateri sedaj naš kralj stanuje. Tam pri vhodu straži noč in dan kraljeva garda.

Ali vsi veste, kaj je kraljeva garda? To so izbrane vrste krepkih, velikih vojakov-korenjakov, ki čuvajo kralja in njegov dom pred zlobno roko. Po obleki se ločijo od drugih vojakov in se že od daleč pozna, če koraka kraljeva garda. Plašče imajo svetlo modre, hlače pa mislim, da rdeče. Pa za gotovo ne vem, ker so sedaj po zimi vedno v plaščih. Na vrhu kape imajo nekaj rdečega, kar je zavihano na eno stran in se konča s čofom. Prav brhki in fletni so ti vojaki in jaz zelo želim, da bi me dali h kraljevi gardi, kadar bom vojak. Mislim, da bom takrat zelo velik in postaven dečko, saj sem že sedaj precej velik, ko bi še prav za prav imel biti majhen.

Kadar kraljeva garda stopa po cesti in godba igra koračnico, me vselej strašno mika, da bi stopil mednje in zapel tisto: „Mi smo Orli, mlada četa . . .“ Pa hvala Bogu, vselej se še o pravem času spomnim, da to ne gre.

Beograd je lepo in veliko mesto. Kmalu bo pa še mnogo lepše in večje, ker zidajo zelo veliko novih, krasnih hiš.

Še nekaj vam hočem povedati. Kadar je jasno vreme, je tukaj ob solčnem zahodu tako lepa večerna zarja, kakor je v

Sloveniji nikoli nisem videl. Skozi naše okno se silno krasno vidi. Takole ob Ave Mariji postane nebo tam daleč na zapadu tako lepo rumeno-rdeče, da ni moči popisati. Najrajši bi venomer gledal. Zdi se mi, da gledam v neki čisto drugi svet, misli plavajo proti nebu in ustnice kar same od sebe šepetajo: „Zdrava Marija . . . zdrava Marija . . .“

Betka z Vrhnike.

Hvaležne Vrhničanke.

Zopet poročam nekaj novic iz našega odseka, da ne bo kdo rekel: Čisto je pozabila na „Orliča“.

Nekaj žalostnega imam povedati: Izgubile smo sestro predsednico. Pa ni treba misliti, da je umrla. O ne, hvala Bogu, ampak poročila se je. V novem stanu ji želimo vse najboljše.

Seveda, dolgčas nam je po njej. Zelo prijazna je bila z nami. Skoraj vsako nedeljo po krščanskem nauku smo imele sestanek v „Društvenem Domu“, kjer nam je pravila pravljice in povestice. Včasih nam je naložila, da moramo napraviti kakšen spis, ali naučiti se deklamacije. Ob lepem vremenu smo šle z njo na izprehod.

Bila je tudi naša režiserka. Pod njenim vodstvom smo uprizorile več lepih predstav. Vedno smo jo imele rade, ali včasih smo ji vendar tudi kaj ponagajale. Sedaj nam je zelo žal.

Hotele smo ji dokazati svojo hvaležnost. Na dan njene poroke sta šli dve Orličici v imenu vseh k njej, da se ji prav lepo zahvalita za njen trud. Obema se je pridružil tudi en Orliček, tako da je bila sestra predsednica zelo vesela.

„Hm“, bote dejali, „toliko nam pripoveduje od svoje sestre predsednice, pa še sedaj ne vemo, katera je.“ No, naj vam pa povem, da je to gospodična Jelica Marolt-ova. Sedaj pa ne bom več pripovedovala, da ne porečete: Kako je klepetava ta Vrhničanka. Bog živi!

Tekme — kdo zna več?

Tekme so kakor licitacija: Kdo da več? Pri tekmah pa: Kdo zna več? Kdor največ zna, je zmagovavec, je za zgled vsem drugim.

Letos po letu bodo po vseh okrožjih naraščajske tekme iz telovadbe. Če bo čas, bodo tudi tekme iz načelnega, organizatoričnega in izobraževalnega znanja, ki si ga pridobivate pri društvu. Vsak telovadec bo moral poleg telovadnih vaj znati tudi vrsto odgovorov na vprašanja, ki jih v ta namen prinaša vaš „Orlič“. Nekaj jih ima že pričujoča številka, ostala pridejo v majnikovi.

Če pa pri okrožnih tekmah ne bo časa za to reč, naj prav gotovo vsak odsek doma napravi tako tekmo!!! Vsi naraščajniki (nižji in višji oddelek) morajo med seboj tekmovati. Za deklice so ravno ista vprašanja dobra, samo tu pa tam bo treba mesto Orlič reči Orličica.

Zavoljo sodnikov, ki bodo pri vaših tekmah sodili, so pri vseh odgovorih zaznamenjane točke. Pa tudi vi samo bote lahko natančno vedeli, kako se pri takih tekmah naredi sodba. Tukaj ni tako, kakor v šoli: Kdor najbolj zna, dobi „eno“. Pri tekmah bi moral že strašno slabo znati, da bi dobil „eno“. Bolj ko znaš, več točk dobiš, višja številka je tvoj „red“. Če le del odgovora, ki je med dvema črtama, polomiš, imaš eno točko manj. Zato se le natanko uči in takoj začni!

Vaditelji pa še bolj natanko razložite način in potek tekme, ker tu ni mogoče prav razumljivo povedati.

Vprašanja in odgovori za tekmo.

I. Prva skupina: Orlovska načela.

Uvod. — **Kdo si ti?**

Jaz sem Orlič. (1. točka.)

Kdo so Orliči?

Orliči so naraščaj Orlov. (1. točka.)

1. Kdo so Orli?

Orli so organizacija — poštene — katoliške — jugoslovanske — mladine. (5.)

2. Kdo je pravi Orel?

Pravi Orel je tisti član — ki se vedno ravna — po orlovskih pravilih. (3.)

3. Ali je dosti, da si za Orla samo zapisan?

Ni dosti, da sem za Orla samo zapisan, — ampak moram živeti — po orlovskih pravilih. — Kdor je za Orla samo zapisan, — ne izpolnjuje pa orlovskih dolžnosti, — je slabši kakor tisti, — ki sploh ni v naših vrstah. (7.)

4. Kaj je podlaga Orlovemu delovanju?

Podlaga Orlovemu delovanju je katoliška vera. — Orel se mora po njej ravnati — v vsem svojem življenju. (3.)

5. Katere so poglavitne dolžnosti Orla?

Poglavitne dolžnosti Orla so:

a) ljubiti Boga — in katoliško Cerkev; (2.)

b) ljubiti svoj narod — in domovino; (2.)

c) živeti neomadeževano; (1.)

d) izpolnjevati Orlovska pravila. (1.)

6. Kakšen mora Orel še posebno biti?

Orel mora še posebno biti:

- prijazen do vsakega; (1.)
- nesebičen, — požrtvovalen, — ponižen; (3.)
- resnicoljuben — in odkritosrčen; (2.)
- pravicoljuben; (1.)
- značajan — in viteški. (2.)

7. Na kaj naj Orel večkrat misli?

Orel naj večkrat misli:

- na oko božje, ki vse vidi; (1.)
- na uho božje, ki vse sliši; (1.)
- na tisto knjigo, v katero Bog vse zapisuje. (1.)

8. Kateri so glavni nasprotniki Orla?

Glavni nasprotniki Orla so:

- vsi tisti, ki zaničujejo Boga, — vero — in Cerkev; (3.)
- vsi tisti, ki druge zapeljujejo, — goljufajo — in ne poznajo nobenega usmiljenja. (3.)

9. Ali mora Orel tudi nasprotnike ljubiti?

Orel mora tudi nasprotnike ljubiti, — kakor je zapovedal Jezus Kristus. — Trudi naj se pa, da jih z lepo besedo — iz z dobrim zgledom — pripelje na pravo pot. (5.)

(Skupaj 49 točk.)

Vesela pošta brata Nardžiča.

Pomladna pesem.

Kje se greste skušat z njimi?

Ali metat? Pa s kom vendar?

Z Vičani namreč! Tako se

dosedaj še niste nikjer postavili.

„Orliču“ so pridobili sto

naročnikov in še deset

povrhu. Njim na čast

je zložil to pesem br. Nardžič.

Na znanje.

Zgodba o slepi in gluhonemi deklici se bo nadaljevala prihodnjič. Danes se je ves prostor izmuznil. Tudi o zelo lepi igri, ki imamo pripravljeno, bomo prihodnjič nekaj povedali.

Za „Orliča“ so darovali:

Naraščaj Loški potok od igre 25 Din; več drugih dobrotnikov skupaj 125 Din. Vsem iskren: Bog plačaj!

Koliko so kje pridni?

Nadalje so plačali izvodov: Kranj (dečki): 20. — Središče (dečki): 20. — Žalec: 15. — Bogojina: 19. — Šmartno pri Lit. (dekl.): 15. — Kápela: 15. — Kostanjevica: 25. — Črnomelj: 24. — Preska: 30. — Šmartno v Tuh.: 11. — Kamnik (dečki): 30. — Sv. Križ pri Kost.: 20. — Sv. Marjeta pri Ptuj: 20. — Novo Mesto (dekl.): 10. — Ribnica (dečki): 30. — Vič pri Ljublj.: 110. — Kamna gorica: 15. — Vače: 10. — Ljublj. (Sv. Jakob): 60. — Slov. Bistrica: 18. — Hrastnik-Dol: 30. — Vrhnika: 50. — Brezovica: 20. —

Iz nabiralnika.

Št. Vid nad Ljublj. — Dragi br. N.! V Št. Vidu tudi ne smemo zaostati, da bi se nobeden ne spomnil na „Orliča“. Zelo smo se razveselili, ko nam je vaditelj povedal, da bomo nastopili pri akademiji. Hitro smo se naučili vaj, da bomo pokazali napredek v telovadbi. Sedaj sem bolj malo povedal, bom pa drugič več. „Orliča“ pa vsi prav radi beremo. Okoli 50 nas je. Bog živi! — Zalaznik Franc.

Vače. — Od nas Vam jaz prvi pišem. Naraščaj imamo že tri leta. Telovadimo vsako nedeljo. „Orličev“ imamo 20. Ta list nam je zelo všeč. Preteklo leto smo nastopili pri vseh prireditvah. Bog živi! — Mohar Jože.

Št. Janž. — Na novega leta dan so naše Orličice uprizorile igro „Čista vest“. Nekateri Orliči so pa nastopili kot zastopniki raznih stanov. Ljudje so rekli, da je bila prireditev prav lepa, samo prehitro je minila. Bog živi! — Fric Filip.

Št. Jurij ob Taboru. — Ljubi br. N.! Ker zapazim pri Vas tako ljubezen do nas malih in ker tudi jaz Vas ljubim kakor vse svoje dobre vzgojitelje, sem se namenila, pisati Vam. Telovadbo imamo vsako nedeljo. Jeseni smo imeli vsi skupno sv. obhajilo. Oh, to je bil vesel dan za nas mlado krščansko četo! Meni so ata in mama umrli, ko sem bila 5 let stara. Imam še pet sestic in enega brata. Sedaj so me vzeli zelo dobri vzgojitelji, po domače pri Dragarjevih. Bog živi! — Štefka Vatič v Lokah.

Kranj. — Dve leti je tega kar sem postala Orlica. Najstarejši brat Filip je orlovski predsednik. Štiriletna sestra Ivanka je zelo navdušena Orlica. Dveletna Slavica tudi že steguje ročici. Zna že nekatere gibe in hoče postati Orličica. Mama nas zelo radi pošiljajo k telovadbi. V Kranju Orlice zelo napredujemo. — Elza Sorli.

Kostanjevica. — „Orliča“ imam tako rada, da imam samo molitvenik še bolj rada. — Vaša Marija Cekuta.

Središče. — Kakšno veselje imamo, kadar pride „Orlič“. Kadar ga dobim, bi se doma skoraj stepli, kdo ga bo prvi bral. Naučil sem se že „Zvezdicam je mraz“. Tu pri nas so ustanovili Orli „Čebelico“. Velja tudi za Orliča. Jaz imam že knjižico, pa oh! nimam več ko 2 Din 50 par notri. Mama mi nočejo več dati, ker pravijo, da sem nemaren. Od sedaj se bom pa poboljšal. Bog živi! — Leopold Berce.

(Ljuba Bercetova mama! V imenu vseh Orličev Vas prosim, dajte no Poldeku še en dinar! — Br. Nardžič.)

Bogojina. — Cenjeni br. Nardžič! Jaz sem tudi naročil „Orliča“. Zelo rad ga berem, ker je majhen kakor jaz. Kadar nam reče vaditelj: Telovadba bo, kličemo drug drugega: Telovadba bo, telovadba bo! Alo, naraščaj, hajd na telovadbo! Bog živi! — Venek Camplin.

Jarše. — Od mengiških gojenk nič ne najdem v „Orliču“, kakor bi nas ne bilo. Vzela sem si pogum, da Vam kaj napišem. Doma sem iz Jarš, ne iz Mengša. Pri naši hiši smo dekleta bolj korajžne kakor fantje. Dve sve pri gojenkah, dve pri članicah. Starejša sestra je načelnica in tudi gojenke uči, ker ni vaditeljice doma. Tako smo navdušene, da še mamo nagovarjamo, naj pristopijo, da nas bo več. Ravno sedaj mama berejo v „Orliču“, kako kiso se držite, zato so mi dali 2 Din za Vas. Radi bi več dali, pa so nam ata v vojski umrli in jih ni, da bi zaslužili. Bog živi! — Angela Zor.

Srška. — Dragi br. Nardžič! Naša načelnica Danica nas je prav dobro naučila za nastop po lepi pesmi „Kdor ima srce“. Akademija bo 12. marca. Jaz bom deklamovala „Pesem Orličic“. Jo že znam. Vabim Vas in vse tiste, ki bodo brale. — Mici Gerbec.

„Orlič“ izhaja v začetku vsakega meseca. List izdaja uprava „Mladosti“ (Ludovik Tomažič). Uredništvo in upravnništvo je v Kamniku.

Naročnina za odseke in krožke, ki naroče vsaj 10 izvodov pod skupnim zavitkom, 2 dinarja na leto, za vse druge naročnike 4 dinarje.

Oblastem odgovoren Ciril Mohor.

Urejuje P. Bernard Ambrožič.

Tiska tiskarna „Tiskovnega društva v Kranju“.